

Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Boverkets rapport En gemensam väg för PBL-ärenden, LI2024/02009, svar senast 2026-02-20

Er beteckning: LI2024/02009

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götaland ställer sig positiv både till syftet att möjliggöra en enhetlig hantering av ärenden och till en nationell klassificeringsstruktur. Följande brister har dock identifierats:

- Länsstyrelsen anser att det utifrån underlaget inte är möjligt att med säkerhet avgöra vilket scenario som bör förordas.
- Det saknas information kring hur implementeringen ska gå till och tydlighet kring hur de berörda myndigheterna påverkas av förslagen. Konsekvenser för Länsstyrelsen går därmed inte att bedöma i sin helhet.
- Beräkningarna kring de ekonomiska förutsättningarna för ett genomförande saknar viktiga parametrar.
- Den föreslagna klassificeringsstrukturen följer inte nu gällande lydelse av lagen och att vissa viktiga begrepp saknas.

Följande utmaningar behöver beaktas och studeras vidare:

- Behovet av vägledning/specifikation för de digitala lösningarna och kommunernas förutsättningar att uppfylla kravställningen.
- Genomförandet och konsekvenserna av registrering av lovbeprövade åtgärder.
- Genomförandet och konsekvenserna av kravet på att påbörja detaljplanläggningen genom ett beslut.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker förslagets inriktning om en enhetlig hantering av ärenden enligt PBL, vilket skapar förutsättningar för förbättrad kvalitet och effektivitet i ärendehantering samt ger möjlighet till nationell jämförbar statistik för ärenden enligt PBL. Det innebär att det blir enklare att följa upp och göra jämförelser nationellt, vilket är värdefullt för Länsstyrelsen och andra myndigheter.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till en nationell klassificeringsstruktur, då det innebär att ärenden klassificeras på samma sätt. Till fördel vore om staten tar fram en teknisk specifikation för att säkerställa att det implementeras utifrån syfte och mål.

Länsstyrelsen ser även stora fördelar i möjligheterna till ökad och enklare datadelning, vilket kan effektivisera handläggning i efterföljande processer och bidra till en obruten samhällsbyggnadsprocess.

De ekonomiska förutsättningarna för ett genomförande är viktiga att ha i åtanke vid konkretiseringen av förslagen och val av scenario. Länsstyrelsen menar att kostnadsberäkningarna även behöver inkludera den tid som tillkommer då kommunerna och berörda myndigheter måste anpassa sin verksamhet, upphandla programvara som uppfyller kraven till en förändrad ärendehantering, samt tid som behöver avsättas för upplärning. Dessutom, som Boverket påpekar, kommer det även att krävas en fortlöpande förvaltning och vägledning. Länsstyrelsen befarar att implementeringen av klassificeringssystemet skulle kunna dra ut på tiden och att dessa kostnader då kan komma att överskridas. En brist i rapporten är hur och när själva genomförandet av förslagen ska ske. Det saknas även information om hur lång tid det beräknas ta att genomföra förslagen.

Sammantaget innehåller förslagen utifrån de övergripande scenarierna vissa oklarheter som skulle behöva redas ut för att synliggöra deras fullständiga konsekvenser och genomförbarhet:

- Vilka som ska vara användare av systemet inklusive åtkomst, behörigheter, GDPR och sekretess
- Hur och inom vilka tidsramar implementeringen ska ske rent praktiskt

- Vad implementeringen innebär för Länsstyrelsen och andra myndigheter mer konkret.
- Hur arkivering ska ske, med tanke på att systemet inte föreslås vara kopplat till arkiv

Konsekvenser för Länsstyrelsen

Konsekvenserna för Länsstyrelsen är något otydliga i rapporten, Utifrån underlaget bedömer Länsstyrelsen att förslaget har en indirekt påverkan på myndigheten då förslaget fokuserar på kommunernas handläggning (administration/ärendehantering) och digitalisering av processer.

Länsstyrelsen lägger idag mycket tid på att besvara exempelvis Boverkets PBL-enkät. Om nationell statistik kan tas fram smidigt kan detta innebära att resurser kan läggas på andra viktiga arbetsuppgifter.

I rapporten finns det inte någon konsekvensbeskrivning över hur Länsstyrelsen och andra myndigheter påverkas av förslag på klassificeringsstruktur och ärendehantering. Det bör förtydligas vad implementeringen innebär mer konkret för Länsstyrelsen.

Konsekvenser för kommunerna

Länsstyrelsen förespråkar att ansvarig myndighet tar fram en vägledning/specifikation för de digitala lösningarna för att skapa förutsättningar för implementeringen och minimera risker för felaktigheter. Förslaget ställer krav på att kommunerna kan behöva utveckla befintliga system, och utgår ifrån att alla kommuner kan ta fram och upphandla relevanta lösningar. Det ställer även krav på att kommunernas ärendehantering ska ske digitalt, vilket i sin tur kräver att kommunerna kan ta emot digitala ansökningar. För små kommuner med begränsade resurser, kan denna omställning innebära en utmaning. Samtidigt innebär förslaget många fördelar i och med att handläggningen kan effektiviseras och resurser frigörs till mer krävande uppgifter.

Registrering av lovbefriade åtgärder motiverats i rapporten, men Länsstyrelsen anser att genomförandet och konsekvenserna av det skulle behöva beskrivas utförligare. Krav på registrering skulle i förlängningen kunna leda till att kommunerna får ytterligare en arbetsuppgift/kontrollåtgärd kopplad till tillsyn, vilket redan idag är en utmaning i många kommuner. En viktig fråga är därför hur de

bygglovsbefriade åtgärder ska registreras på en fastighet rent praktiskt. Om det exempelvis tas fram ett digitalt verktyg som kommunerna ska använda skulle ansvaret på att registrera en bygglovsbefriad åtgärd kunna läggas på den enskilde fastighetsägaren. För att kontrollera att detta följs krävs någon form av efterhandskontroll – tillsyn. Möjligheten att bedriva tillsyn hos byggnadsnämnderna inom vårt län är i många fall väldigt begränsad då det inte går att finansiera tillsyn genom avgifter.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att det ska finnas krav på att kommunen ska påbörja detaljplaneläggningen genom ett beslut. Det skapar tydlighet kring vilken lagstiftning som gäller vid framtagande av detaljplanen. Det blir också enklare att mäta ledtider i detaljplaneprocessen samt kostnader som är kopplade till detaljplanearbetet. Risker med att lägga till ytterligare ett formellt beslut i processen bör dock vägas in och konsekvensbeskrivas, så att det går att utläsa hur detta förhåller sig till tidigare direktiv om att förenkla och förkorta PBL-processerna.

Klassificeringsstrukturens förhållande till gällande lagstiftning

I bilagan om klassificeringar (sid 94–100) noterar Länsstyrelsen att den föreslagna klassificeringen av ärendetyp och åtgärdestyp är gjord utifrån PBL och den tidigare lydelse lagen hade fram till den 30 november 2025. Från och med den 1 december 2025 gäller dock ett nytt regelverk för bygglov. För att uppnå syftet bör man säkerställa så att klassificeringssystemet är anpassat utifrån dessa nya ändringar (bl.a. de nya frivilliga loven i 9 kap. 52–54 §§ PBL).

Klassificeringsstrukturens begrepp

Detaljplan

I förslaget till klassificeringsstruktur finns ärendetypen detaljplan. Inom denna klassificering bör det framgå att ändring och upphävande även kan innefatta stadsplaner, byggnadsplaner, tomtindelningar.

Planeringsbesked

Länsstyrelsen anser att Boverket även bör överväga om planeringsbesked ska ingå i klassificeringsstrukturen.

Översiktsplan

I klassificeringsstrukturen finns ärendetypen översiktsplan med två åtgärdsstyper; ny översiktsplan och fördjupad översiktsplan.

Åtgärdsstyperna behöver kompletteras och justeras. Begreppet som används nu är ändring av översiktsplan och det bör ersätta begreppet fördjupad översiktsplan. Om bara det gamla begreppet fördjupad översiktsplan används missar klassificeringsstrukturen ändringar av översiktsplan för att tillgodose ett visst allmänt intresse, vilka ofta är lika vanliga som ändringarna som görs för en viss del av kommunen.

Översiktsplan: Länsstyrelsens granskningsyttrande

Syftet med klassificeringsstrukturen är bland annat att främja en ökad enhetlighet i kommunernas handläggning av ärenden enligt PBL samt att förbättra möjligheterna till nationellt jämförbar statistik. De ärenden som länsstyrelsen hanterar i samband med samråd och granskning inom detaljplane- och översiktsplaneringsprocessen omfattas inte av klassificeringsstrukturen.

När det gäller översiktsplaner utgör länsstyrelsens granskningsyttrande en del av planen och kommunens ska anmärka i översiktsplanen om länsstyrelsen inte godtagit den i en viss del. Även länsstyrelsens underlag till kommunernas planeringsstrategi, som tas fram en minst en gång per mandatperiod, har en stark koppling till kommunens översiktsplan eftersom länsstyrelsen i underlaget kan ange att delar av ett tidigare granskningsyttrande inte längre är aktuellt. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att detta kan betyda att även vissa av länsstyrelsernas yttranden hade behövt omfattas av klassificeringsstrukturen för att med säkerhet nå syftet om en ökad enhetlighet i kommunernas handläggning av ärenden enligt PBL samt att förbättra möjligheterna till nationellt jämförbar statistik. Om kommunerna hanterar länsstyrelsens granskningsyttrande och underlag till planeringsstrategier vid sidan av klassificeringssystemet finns risken att den enhetlighet som utgör ett mål med klassificeringssystemet inte nås.

Planeringsstrategi

I klassificeringsstrukturen finns ärendetypen planeringsstrategi. Till den finns tre åtgärdsstyper; ny, ändrad och upphävd planeringsstrategi. Länsstyrelsen bedömer att det är tillräckligt med åtgärdsstyperna planeringsstrategi.

Arbetet med planeringsstrategier är ganska nytt. Hittills har de flesta kommunerna bara tagit fram en planeringsstrategi. Vissa kommuner har inte ens tagit fram sin första planeringsstrategi än. Länsstyrelsen bedömer att upphävande av en planeringsstrategi inte kommer att bli aktuellt, då planeringsstrategier bara blir inaktuella genom att en ny planeringsstrategi eller översiktsplan tas fram under samma mandatperiod.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med planhandläggaren Frida Svensson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post vastragotaland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg, eller ring vår växel 010-224 40 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/vastra-gotaland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/personuppgifter